

Rikard N. Franičević:

Zetska banovinska sekcija

Rikard Franičević,
pretsednik sekcije za Zetsku banovinu.

Ovogodišnja treća glavna godišnja skupština JUU sekcije za zetsku banovinu držana je dne 9. i 10. jula na Cetinju. Iz štampanog izveštaja o radu upravnog i nadzornog odbora za g. 1932/33 vidi se, da je u zetskoj banovini učiteljsko organizovano u 26 školskih srezova, dok u 5 školskih srezova učitelji se nijesu organizovali, ukoliko nijesu pojedinci pristupili u članstvo susjednih sreskih učit. društava. Ukupno je organizovano u ovoj banovini 1190 učitelja. Jednu godinu ranije bilo je 21 sresko učit. društvo sa 1067 članova. Dakle je zadnje godine bilo organizovano više 5 društava i 123 učitelja. Najviše članova ima učit. društvo sreza dubrovačkoga, koje broji 143 člana. U ovoj banovini ima još otprilike oko 200 učitelja, koji nijesu organizovani. Sekcijska uprava je živo nastojala i upotrebila je

sva sredstva da se i ovi učitelji učlane, pa ako nije u tome uspela nije njezina krivnja.

Sva sreska društva tokom godine intenzivno radila, održavala su brojne sastanke, ukoliko su to terenske i vremenske prilike dozvoljavale. Na tim svojim sastancima nastavnici su radili na svom stručnom usavršavanju: čitani su temati iz pedagoške teorije i prakse u vezi sa savremenim pokretima u vaspitanju i napretku škole i držana praktična predavanja, koja tangiraju školski i učiteljski život. Svi su članovi društava aktivno učestvovali u radu i pokazali puno smisla, volje i znanja u svim pitanjima, koja su se raspravljala. Iz izveštja sreskih društava vidi se da su nastavnici, članovi društava, radili i na kulturnom, prosvjetnom, ekonomskom, socijalnom i zdravstvenom podizanju naroda u svojim krajevima: osnivanjem sokolskih četa, raznih zdravstvenih i privrednih zadruga, održavanjem analfabetskih tečajeva i t. d.

U toku godine Upravni odbor održao je 10 sjednica, na kojima su se raspravljala razna pitanja, koja su tangirala pojedince, sreska društva ili čitavo učiteljsvo. Članovi Upravnog odbora, koji stanuju na Cetinju skoro svaki dan su se dogovarali i sporazumjevali o svom radu. Nadzorni odbor sastao se je 6 puta na sjednicu i pregledao rad Upravnog odbora i stanje blagajne. Na svim sjednicama obaju odbora vladala je jednodušnost i puna saglasnost među članovima.

Uprava sekcije bila je u stalnom kontaktu sa Glavnim odborom u pogledu zaštite svojih članova, te je. Glavni odbor uvijek izlazio ususret sekciji uspješno intervenirajući kod nadležnih vlasti, bilo da je traženje poticalo od pojedinca ili sreskih društava. Uprava sekcije je mnogo puta usmeno i pismeno intervenirala kod nadležnih prosvjetnih vlasti u banovini u korist svojih članova. Prosvjetne vlasti svakom prilikom i u svakom slučaju izlazile su nam ususret i uvijek pokazivale dobru volju da se opravdanim učiteljskim željama i traženjima udovolji, ukoliko je to bilo u njihovoj vlasti.

toje služil članom, ki bodo lahko imeli vso komoditeto v posebnih sobah, za učitelje ferijalce, ki bodo lahko ceno živeli v skupnih sobah do 10 ter učiteljskim otrokom, ki jih

Rado Grum,
predsednik društva učiteljskega doma
na Jadranu.

bodo lahko starši za mal denar izročili čez počitnice v varne roke. Pred domom bo betonska terasa v globocini do 10 metrov za sončenje ter na večer za bivanje v večernem hladu na morsk obali.

Zaliv pred Domom, ki je videti na levi sliki je plitek ter prikladen za kopanje ne-

plavačev in tudi plavačev. Poleg tega je na desno od zaliva rtič, ki je prikladen za kopanje na prostoru po poljubni izbiri. V Omišlju je ta udobnost, da se smejo gostje kopati na poljubnem kraju obale, ki je vsa last občine.

Dom si bo moral nabaviti motorni čoln s katerim se je lahko v piči uri na Sušaku, ali pa bodo lahko z njim člani doma prirejali ilite v kraje ob Jadranski obali. Na zadružni osnovi si bodo člani nabavili manjše čolne za veslanje in na jadra s katerimi bodo lahko veslali in se solnčili na morju, bodo lovili ribe ali jadrili v svoje veselje po svežem morskem zraku ter si bodo nabavili sandolince za veslaški sport na morju.

Vse drugo bo doprinesla učiteljska iznajdljivost, podjetnost in požrtvovalnost.

Ideja je tu, početak tudi, 70 članov je bilo prijavljenih že pred ustanovitvijo društva, kar kaže razumevanje in zanimanje med učiteljskim.

300 članov, ki so navdušeni za stvar ter požrtvovalni za realizacijo ideje, da hočejo postaviti učiteljsku in učiteljski deci dravske banovine dom ob Jadranu, vsak 1000 Din za idejo kot ustanovni član, katerega ime se bo blestelo na ploči ustanovnikov doma in dom bo stal v enem letu ob Jadranu ter bo glasnik zavednosti učiteljske dravske banovine.

Pristopite z enim deležem k »Društvu za zgradbo učiteljskega doma v Omišlju«, v Ljubljani, Francišanska ulica 6 in deležni boste lahko vseh dobrot Doma, hkrati pa postanete ustanovni član velike učiteljske stvari.

1000 dinarjev za idejo naše posesti na Jadranskem morju ter za postavitev žarišča jadranske ideje med učiteljsvom! -k

Jugoslovenski učiteljski dom za dravsko banovino na Jadranskem morju v Omišlju

Zaliv v morju pred »Jugoslovenskim učiteljskim domom za dravsko banovino« na Jadranu.

Komisija postavlja začasne mejnike na ozemlju »Jugoslovenskega učiteljskega doma za dravsko banovino« na Jadranu.

Dne 5. avgusta 1933. je načelnik občine Omišalj na otoku Krku g. Franjo Kraljić na podlagi mape točno odmeril na terenu stavbno parcelo za zgradbo »Jugoslovenskega učiteljskega doma za dravsko banovino« v Omišlju, na otoku Krku. Stavbno parcelo sta izbrala že lansko leto predsednik sekcije Jugoslovenskega učiteljskega združenja za dravsko banovino g. Ivan Dimnik in predsednik sedanjega »Društva za zgradbo učiteljskega doma« v Omišlju g. Rado Grum. Učiteljska tiskarna je s posredovanjem njenega predsednika g. Engelberta Gangla dala na razpolago sredstva za odkup zemljišča ter ga je podarila sekciji JUU v svrhu postavitve Učiteljskega doma na Jadranu.

Dne 27. junija 1933 se je vršil ustanovni občni zbor »Društva za zidanje Učiteljskega doma v Omišlju«, ki ga je sklicala sekcija JUU za dravsko banovino. Na občnem zboru je bil izvoljen poseben odbor za zidanje Učiteljskega doma v Omišlju, kateremu predseduje g. Rado Grum. Ta ima nalogo zbrati sredstva in zidati dom. Že pred ustanovitvijo društva se je prijavilo 70 članov, ki hočejo na zadružni osnovi postaviti ta dom. Na ustanovnem občnem zboru so bile dane direktive za spremembo pravil in za izredni občni zbor, ki se bo vršil dne 19. avgusta 1933 ob 8. uri v prostorih I. mest. deš. osn. šole v Ljubljani. Na tem zboru bo izvoljen definitivni odbor, ki bo izdelal načrte in prišel z definitivnim delom.

Komisija, obstoječa iz zastopnika občinskega načelnikstva v Omišlju g. tajnika Nika Turatija, stavbenika g. Nika Ferečiča, predsednika sekcije Jugoslov. učit. združenja za dravsko banovino g. Ivana Dim-

nika, predsednika Društva za zgradbo Učiteljskega doma v Omišlju g. Rada Gruma in omišljanskega domačina, učitelja srbohrvatskega jezika v Ljubljani g. Iva Lesice je zabila mejne količe na parceli doma. Desna slika nam kaže zabijanje mejnega količa v drugem desnem spodnjem mejnišču zemljišča. Zemljišče leži ob poti, ki je speljana ob morsk obali od Omišlja do zaliva, ki je viden na drugi levi gornji sliki. Omišalj je viden na tej sliki na pečinah v ozadju.

Stavbna parcela je na lepem položnem terenu ter meri spredaj ob morju 37'60 m, v globino 50 m, na gornji fronti pa 38 m t. j. skoro 2000 m². Zaliv je miren in zavarovan pred burjo. Pred stavbno parcelo je pot ter je z isto vred le kakih 15 m do morja. Iz zgradbe same bo na sprednji, južni strani razgled na morje, na desni, vzhodni strani na vile, ki bodo sosedje Doma, med njimi Novosadski učiteljski dom, ki se ponosno dviga med vilami ter v ozadju na Omišalj, na desni zapadni strani pa na občinski park ob Jugoslovenskem učiteljskem domu dravske banovine ter preko zaliva na drugi strani na Sušak, Reko in Opatijo, ki se na večer bleste v nebroj lučicah.

Na tem prostoru bo stala stavba dravskega Učiteljskega doma, ki bo imela poleg potrebnih prostorov s kuhinjo na severni strani v hladu jedilnico in družabno sobo, dve večji sobi za učitelje ferijalce s skupnimi ležišči, večjo sobo za ferijalno kolonijo učiteljskih otrok (menjaje dečke in deklice) ter manjšo sobo z dvema posteljama in spalnim divanom, odnosno z eno posteljo in divanom. Dom bo

življenje vsakega posameznika ni nič drugega kakor neprestana borba za obstoj in napredek. Prav isto je pri različnih stanovih, pri narodih in državah. Kakor si more in mora vsak posameznik priboriti svojo pozicijo v človeški družbi, prav tako si jo mora in mora priboriti vsak stan. Saj stan ni nič drugega kakor velika skupina posameznikov, ki imajo isti poklic in iste težnje.

Ze borba poedince za obstanek in uveljavljenje v človeški družbi ni bila nikoli lahka. Še težja je pa v današnjih razmerah, ko izginjajo vedno bolj ideali in vsi obzir do bližnjega. Vsak posameznik si poizkuša priboriti svojo pozicijo za vsako ceno. Realna deviza današnje dobe je: da živim jaz in se mi dobro godi, naj jih trpi in pogine sto in sto drugih. Kaj mene to briga. Kot učitelji in vzgojitelji naroda moramo obsojati take nazore, ker so nezdravi in vodijo v pogubo in anarhijo. Človek je družabno bitje in kot tak samo majhen in neznamen drobec skupnosti. Zato se mora vedno in povsod tudi ozirati na sočloveka, na družbo. Ako se ti ne oziraš pri svojem udeleževanju na skupnost, na družbo, se tudi ona ne bo ozirala na tebe. In priti mora prej ali slej gorje še v veliko večji meri za tebe nego pa za družbo.

Ako že borba vsakega posameznika za obstoj in napredek ni lahka, je še težja pri stanovih, kjer mora usmeriti na stotine in tisoče poedincev z različnimi naziranj v docela določen in jasen pravec. To občutijo zlasti voditelji raznih stanovskih organizacij. Posebno težka je pa ta borba pri tako zvanih mladih stanovih, kakor je n. pr. naš učiteljski, ki tako rekoč šele vstopa na pozorišče in v sklop človeške družbe. Saj naš stan nima sto in sto ter še večletnih tradicij, ki spajajo poedince drugih stanov. Zakaj tradicije so velike važnosti, kar moramo upoštevati predvsem mi učitelji in vzgojitelji tudi pri vzgoji lastnega stanu. Le pomislimo: Kaj je pomenil učitelj v človeški družbi še pred kratkimi tridesetimi leti in kaj pomeni danes! In je naravnost ogromna razlika v prid našega stanu. In ta napredek je dosegla stanovska borba, stanovska organizacija. To pozicijo smo si izvojevali mi sami z lastnimi silami kljub vsem oviram in težkostem. Bili smo močni in silni, ker smo bili enotni in združeni.

Vsako borbo vodi ideja, načelo, ki kaže končni cilj in smoter. Kakor pa je ideja močna, da prešine in vzvalovi lahko cele množice, tako je šibka in slaba, če nima gospodarske podlage. Ideja je podobna plamenu, ki visoko vzplamti, razsvetli in ogreje; a, ko mu poide gorivo, zopet ugasne ter ni ne duha ne sluha več o svetlobi in toploti.

Ker je naš stan v primeri z drugimi stanovni še mlad in tako rekoč še le na početku svojega razvoja, zato je naravno, da so ga in ga še vedno vodijo v stanovski borbi ideje, načela. V tej stanovski idejni borbi smo sami doprinali tudi gnotne žrtve. Sami smo nalagali polena na ogenj, da plamen ni ugasnil, ampak je ohranil več ali manj svetlobe in razširil med nami tudi toploto.

Med idejno stanovsko borbo v pretekli dobi pa so se že porajala stanovska socialna in stanovsko gospodarska vprašanja. Polagoma smo imenovali, da je ideja z vsemi načeli obsojena na smrt, ako nima gospodarske osnove. Vsak posameznik in prav tako tudi celokupni stan hoče in mora doseči v idejni borbi tudi realne dobrine, katere mu dajejo gospodarsko in socialno oporo, katere ga pa obenem vzpodbujajo, da v boju za obstoj in napredek stanu še nadalje vztraja in ne klone ter doprinaša tudi gnotne žrtve. Zato smo ustanavljali tudi socialne in gospodarske stanovske ustanove. Teh ustanov ima jugoslovensko učiteljsvo lepo število. Brez njih si danes ne moremo misliti našega stanu in bi tudi še zdaj naj ne dosegli tiste stopnje med drugimi stanovni, kakor smo jo, če bi jih ne imeli.

Anton Hren,
predsednik Učiteljskega doma v Mariboru.

Stanovska idejna borba pa je zahtevala od nas v preteklosti in zahteva deloma še sedaj toliko naših sil, da nam jih zmanjka za stanovske gospodarske ustanove. Prva absorpira do 99% naše energije, za drugo pa ostane komaj 1%. Le pogledimo naše sreske, banovinske in pa državne učiteljske skupščine. Na njih se razpravljajo ure in ure stanovsko idejne stvari, za stanovsko gospodarske pa se ne zmenimo. Če pa že pride slučajno kako tako vprašanje na vrsto, potem se nimamo časa pogledati v njegovo bistvo in ga rešimo le na pol, če ga sploh rešimo.

Naše članstvo se še vse premalo zaveda velikega pomena gospodarske osnove za stanovsko in idejno borbo, ker nam ni preostalo časa za razmotrivanje iz lastne skušnjee, da daje moč in ugled posamezniku utrjeno gospodarsko stališče. Siromak pa se ne more dokopati do moči in ugleda, pa naj bo še tako dober, pravičen in idealen. Prav tako je pri stanu. Zato moramo stremeti za tem, da postanemo tudi gospodarsko močni v svoji stanovski organizaciji. In lažja bo tudi stanovska idejna borba. Vsaj v glavnih gospodarskih in socialnih vprašanjih se moramo osvoboditi vsakega tujege vpliva in postaviti na lastne noge. Zavedajmo se, da gospodarsko zaslužjenje navadno uprasti posameznika, uprasti pa tudi cele stanove — ne samo gospodarsko, ampak tudi — idejno.

Nove predpisane tiskovine:

Proračun kraj. šol. odbora,
Obračun kraj. šol. odbora,
Zapisnik proračunske seje in
Zapisnik obračunske seje kraj.
šol. odbora

N a r o č i l a s p r e j e m a

Učiteljska tiskarna v Ljubljani